

Тернопільська обласна рада
Департамент освіти і науки Тернопільської обласної
військової адміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія
ім. Тараса Шевченка

Кафедра мистецьких дисциплін та методик їх навчання

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчально-педагогічної
роботи Марія БОДНАР

«29» серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПЕДАГОГІЧНА ІННОВАТИКА В ТЕОРІЇ ТА
ПРАКТИЦІ ШКІЛЬНОЇ МИСТЕЦЬКОЇ
ОСВІТИ

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Галузь знань А Освіта

Спеціальність А4 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво)

Освітньо-професійна програма Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво).

Кременець – 2025

Робоча програма навчальної дисципліни «Педагогічна інноватика в теорії та практиці шкільної мистецької освіти» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю А4 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво). Кременець, 2025. 23 с.

Розробник:

Дем'янчук Олександр Никанорович – професор кафедри мистецьких дисциплін та методик їх навчання Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка, доктор педагогічних наук, професор

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри мистецьких дисциплін та методик їх навчання
Протокол № 1 від 29 серпня 2025 року

Завідувач кафедри

Інна РАТИНСЬКА

ВСТУП

Зміст освітнього компоненту «Педагогічна інноватика в теорії та практиці шкільної мистецької освіти» спрямована на формування у майбутніх педагогів сучасного науково-методичного мислення, здатності до впровадження інноваційних технологій у мистецько-освітній процес. У курсі розглядаються теоретичні засади педагогічної інноватики, закономірності розвитку інноваційних процесів у системі мистецької освіти, а також практичні аспекти застосування новітніх педагогічних підходів у навчанні мистецтва. Контент курсу поєднує теоретичну, дослідницьку та практичну складові, спрямовані на підготовку сучасного педагога-новатора у сфері мистецької освіти.

Ключові слова: мистецтво, здобувачі, педагогічні новації, заклад загальної середньої освіти, професійна підготовка

Модернізація сучасної освітньої системи на різних її рівнях вимагає постійного покращення якості шляхом оновлення змісту та форм організації процесу навчання. Зокрема, реформаторські зміни є важливим поштовхом до впровадження в освітній процес інноваційних технологій, які скеровані на підвищення результативності навчання. Завдяки сучасним досягненням наукової теорії і практики відбуваються зміни у методиках викладання та застосовуються новітні педагогічні стратегії, тобто у традиційні форми інтегруються інноваційні технології.

Робоча програма укладена відповідно до освітньо-професійної програми Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво) та навчального плану підготовки здобувачів освіти за другим (магістерським) рівнем вищої освіти.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є педагогічні інновації в теорії та практиці шкільної мистецької освіти.

Міждисциплінарні зв'язки. Програма пов'язана з навчальними дисциплінами: «Методика навчання мистецтва у закладах загальної середньої освіти», «Сучасні цифрові освітні технології у підготовці вчителя мистецтва», «Виробнича (педагогічна) практика».

Основним завданням вивчення дисципліни «Педагогічна інноватика в теорії та практиці шкільної мистецької освіти» є формування у здобувачів освіти уміння вирішувати нові професійні завдання шляхом дослідження, проєктування, управління та експертизи освітніх інновацій, здатність щодо аналізу освітніх інновацій та інноваційного педагогічного досвіду.

1. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента	
		денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Кількість кредитів – 3 ECTS	Галузь знань А Освіта	Нормативна	
Змістових модулів – 2		Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність А 4 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво)	1-й	1-й
		Семестр	
Тижневих годин для денної форми здобуття освіти: аудиторних – 2 год. самостійної роботи студента – 2,2 год.	Освітньо-професійна програма Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво).	1-й	1-й
		Лекції	
		16 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
	18 год.	6 год.	
		Самостійна робота	
		56 год.	80 год.
		Форма контролю	
Освітній рівень другий (магістерський)		Екзамен – 1 семестр	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної й індивідуальної роботи становить:

для денної форми здобуття освіти – 38,3 % / 61,7 %
 для заочної форми здобуття освіти – 13,3 % / 86,7 %

2. Мета та завдання освітнього компоненту

Метою викладання навчальної дисципліни «Педагогічна інноватика в теорії та практиці шкільної мистецької освіти» є ґрунтовна підготовка майбутнього вчителя мистецтва/музичного мистецтва до практичної роботи в закладах загальної середньої освіти, яка передбачає набуття здобувачами освіти компетентностей щодо організації сучасного педагогічного процесу із застосування педагогічних інновацій в галузі мистецтва, розвитку критичного мислення, рефлексії та здатності до модернізації освітнього процесу засобами мистецтва.

Завдання навчальної дисципліни полягають у наступному:

- ознайомити магістрантів з педагогічними новаціями щодо викладання мистецької освітньої галузі у закладах загальної середньої освіти;
- сформувати у майбутніх фахівців інноваційну методичну компетентність;
- сформувати у здобувачів професійно-педагогічні уміння (конструктивні, організаційні, комунікативні, оцінні);
- розвивати у майбутніх освітян здатність до самоосвіти та саморегуляції внутрішнього самопочуття як важливих складових професійного самовдосконалення.
- вміння генерувати власні інноваційні ідеї та створювати на їх основі ті чи інші новації в освітньому процесі.

У результаті вивчення курсу «Педагогічна інноватика в теорії та практиці шкільної мистецької освіти» в майбутніх учителів мистецтва/музичного мистецтва формуються такі **програмні компетентності**:

Інтегральна: Здатність здобувача розв'язувати складні освітні завдання та проблеми у галузі загальної середньої мистецької освіти, що передбачає інноваційну діяльність, проведення науково-педагогічних досліджень сучасних проблем музичної педагогіки та характеризується комплексністю і невизначеністю умов організації освітнього процесу.

Загальні:

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 4. Здатність виявляти та вирішувати проблеми у сфері професійної діяльності, бути критичним і самокритичним.

ЗК 5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність), творчо самовиражатися, поважати українську національну культуру та приймати обґрунтовані рішення; усвідомлювати значення національно-культурної самоідентичності.

ЗК 6. Здатність розробляти та презентувати освітні проєкти, управляти ними та мотивувати виконавців на досягнення спільної мети.

Спеціальні (фахові):

ФК 3. Здатність до поглиблення мистецько-педагогічних і психологічних знань необхідних для навчання мистецтву з урахуванням

вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти; розуміння предметної області та професійної діяльності.

ФК 6. Здатність до вирішення педагогічних завдань і моделювання сучасного змісту, структури уроків мистецтва з урахуванням інноваційних освітніх технологій, форм і методів мистецького навчання.

ФК 11. Здатність інтегрувати сучасні види мистецтва та мистецькі практики в освітній процес з метою формування в здобувачів загальної середньої освіти цілісного художнього світогляду, а також задоволення їхніх творчих потреб і мистецьких інтересів.

ФК 16. Здатність до безперервного особистісного зростання, постійної та систематичної роботи з удосконалення педагогічної майстерності; відповідально діяти з високим ступенем автономії.

Програмні результати навчання:

ПРН 6. *Описує* показники якості педагогічної діяльності, *аналізує* можливі впливи на них внутрішніх і зовнішніх чинників, *визначає* індивідуальні професійні потреби, шляхи покращення власної педагогічної майстерності, *обирає* ресурси для професійного розвитку впродовж життя.

ПРН 8. *Розуміє, пояснює* сутність принципів формування культуровідповідного змісту загальної мистецької (музичної) освіти, *володіє* сучасним методичним інструментарієм, формами організації, традиційними і сучасними методами та засобами художньо-творчого розвитку особистості.

ПРН 11. *Демонструє* здатність до інноваційної діяльності й інтеграції цифрових технологій у мистецьку освіту для розвитку творчих компетентностей учнів; *застосовує* цифрові інструменти (мультимедійні, онлайн- та інтерактивні ресурси, ШІ, VR/AR тощо) у навчальному процесі для розроблення навчально-методичних матеріалів.

ПРН 16. Критично *оцінює* особистісно-професійний потенціал, власну педагогічну майстерність, *обирає* ресурси для професійного розвитку впродовж життя.

На вивчення освітнього компоненту «Педагогічна інноватика в теорії та практиці шкільної мистецької освіти» відводиться 90 год. / 3 кредита ECTS.

3. Програма освітнього компонента

Змістовий модуль 1

«Теоретичні основи інноваційної діяльності в теорії та практиці шкільної мистецької освіти»

Тема 1. Інноваційні види діяльності – один із перспективних шляхів якісної мистецької освіти

План заняття

1. Сутність поняття «інноваційні технології в теорії та практиці навчання»
2. Форми залучення педагога до інноваційної діяльності.
3. Інноваційний експеримент та його значення.

Інноваційні технології в теорії навчання і виховання – особливий вид творчої діяльності, який спрямований на оновлення системи освіти. Така діяльність є наслідком активності людини, що виявляється не стільки у пристосуванні до зовнішнього середовища, скільки у перетворенні його у відповідності з особистими і суспільними потребами та інтересами.

Поняття «інноваційна діяльність» – складне і багатопланове. Зокрема, така діяльність розглядається як:

- складний процес взаємодії індивідів, спрямований на розвиток об'єкта, на його переведення в якісно новий стан;
- систему, цілісну й комплексну діяльність, яка складає зміст трьох взаємопов'язаних компонентів інноваційного процесу (створення, освоєння та застосування нових засобів);
- особливий вид творчої діяльності, що об'єднує всю сукупність різноманітних операцій і дій, спрямованих на одержання нових знань, технологій, систем.

Інноваційна діяльність є основою і змістом інноваційних освітніх процесів. Інноваційні процеси та інноваційна діяльність органічно поєднуються. Суб'єктом, носієм інноваційного процесу виступає насамперед педагог-новатор.

Творчість є неодмінною ознакою інноваційного процесу і об'єктивною необхідністю в інноваційній педагогічній діяльності.

Форми залучення педагога до інноваційної діяльності: організація постійно діючого (як правило, щомісячно) наукового семінару з найбільш актуальних проблем, над якими працюють педагоги освітнього закладу; стажування окремих педагогів при науково-дослідних інститутах і вищих навчальних закладах; педагогічні ради, «круглі столи», дискусії; ділові, евристичні ігри по генеруванню нових педагогічних ідей; творча діяльність педагогів у методичних об'єднаннях; участь у Всеукраїнських, обласних, районних, міських науково-практичних конференціях; творчі звіти педагогів по узагальненню як власного досвіду, так і досвіду колег; заняття на спеціальних курсах підвищення кваліфікації; самостійна дослідницька, творча робота над темою, проблемою; участь у колективній

експериментально-дослідницькій роботі у межах спільної проблеми, над якою працюють педагоги освітнього закладу.

Нині у науковий обіг увійшло нове поняття «інноваційний експеримент». Його використання є доречним, виправданим у тому випадку, коли йдеться про істотні зміни, пов'язані із зламом певних методичних структур, відмовою від старих форм і прийомів роботи та заміною їх новими підходами, про впровадження нових педагогічних технологій. Інноваційний експеримент повинен виконувати не тільки вузько оцінну функцію, а й прагматичну (вивчати умови впровадження новацій) та прогностичну (визначати подальші перспективи розвитку нововведення).

Тема 2. Педагогічні умови реалізації інноваційних технологій в теорії та практиці шкільної мистецької освіти

План заняття

1. Класифікація педагогічних інноваційних технологій.
2. Принципи реалізації інноваційних технологій в теорії практиці шкільної мистецької освіти.

Педагогічна інноватика класифікується за наступними ознаками: видом діяльності, джерелами виникнення, мірою новизни, термінами дії, характером і масштабом змін, способом і темпом здійснення, методикою використання та ефекту, отриманого в результаті впровадження інновації.

Інновації є комплексним процесом створення і впровадження накопиченого досвіду й представляють собою системні новоутворення, які утворені на основі різних ініціатив та нововведень, що позитивно впливають на розвиток мистецької освіти.

В основі реалізації інноваційних технологій супроводу освітнього процесу закладено такі принципи: системності, цінності та унікальності особистості, цілісності, доцільності, практичного спрямування, емоційно-ціннісної орієнтації, охорони та зміцнення психічного та фізичного здоров'я.

Принцип системності – передбачає існування алгоритму роботи та використання можливостей усіх основних напрямів діяльності педагога. Принцип цінності та унікальності особистості – надання пріоритету особистісного розвитку, що полягає у самоцінності педагога й дитини та у визнанні індивідуальності. При такому підході навчання виступає не як самоціль, а як засіб розвитку особистості кожного індивіда. Цей принцип передбачає орієнтацію змісту на інтелектуальний, емоційний, духовно-моральний, фізичний і психічний розвиток та саморозвиток кожної особистості з урахуванням індивідуальних можливостей та здібностей. Принцип цілісності – в освітньому процесі необхідно працювати з усією особистістю загалом, у всьому розмаїтті її пізнавальних, мотиваційних, емоційних та інших проявів. Принцип доцільності – будь-який супровід освітнього процесу має бути усвідомленим і підпорядкованим поставленій загальній меті. Принцип своєчасності – будь-який супровід освітнього

процесу має бути проведено вчасно та в найсприятливіших умовах для його високої ефективності. Принцип активності особистості в освітньому процесі – освіта повинна сприйматися як процес, у якому людина включена до активної позиції.

Принцип практичного спрямування – формування універсальних навчальних дій, здатності їх застосовувати у практичній діяльності та повсякденному житті. Цьому сприяють робота у співпраці (у малій та великій групі) у різній функціональній якості (наставника, куратора, організатора діяльності); самостійна робота, яка розуміється не як робота на самоті й без контролю, а як самоосвіта (найважливіше вміння в інтелектуальному розвитку).

Тема 3. Готовність педагога до інноваційної діяльності

План заняття

1. Педагогічний досвід, його значення.
2. Мета проєктної діяльності.
3. Типи навчальних проєктів.

Суттєвим джерелом для інноваційної діяльності є педагогічний досвід. Для педагога, який працює в інноваційному режимі, важливим є вивчення різних видів педагогічного досвіду: зразкового, передового, новаторського. Хоча передовий і новаторський педагогічний досвід, безумовно, повинен відігравати пріоритетну роль.

Педагогічний досвід – така навчально-виховна чи організаційно-педагогічна діяльність, в процесі якої стабільні позитивні результати у розв’язанні актуальних педагогічних проблем забезпечуються використанням оригінальних форм, методів, прийомів, засобів навчання та виховання, нових освітніх систем або інтеграції вже відомих форм, методів, прийомів та засобів.

Критерії оцінки педагогічного досвіду – це еталони, керуючись якими можна судити про досягнення результатів в розвитку сукупності знань і навичок, набутих на основі й у процесі безпосередньої педагогічної діяльності.

Результативність – це перш за все підвищення рівня розвитку дітей у процесі застосування даного досвіду, а також оптимальне використання учителем (вихователем) і дітьми сил і часу для досягнення результату.

Якщо досвід використовується певний час і проходить перевірку в діяльності інших педагогів, його можна розглядати як стабільний.

Ознака раціональності пов’язана з подоланням перевантаження педагогів і дітей: передовим вважається педагогічний досвід, який передбачає високі результати, досягнуті за розумної інтенсифікації зусиль, засобів і раціонального використання часу.

Нарешті, перспективність досвіду – це можливість його творчого наслідування іншими педагогами.

Педагогічний досвід найвищого рівня, що породжується новою педагогічною ідеєю, характеризується як новаторський. Він може бути: дослідницьким (якщо використовує експериментальний пошук і одержує оригінальні дані на рівні відкриття); раціоналізаторським (коли характеризується удосконаленням практики навчання і виховання на основі використання творчих ідей).

Провідною у шкільному віці стає освітня діяльність (проектна діяльність є одним із видів навчально-пізнавальної активності учасників освітнього процесу). Вона визначає найважливіші зміни, які відбуваються в психіці дитини на цьому віковому етапі.

Провідним аспектом навчального проектування є пізнавальна діяльність учня. Вона розглядається психологами як найважливіший процес накопичення духовних цінностей, що відображає закони природи, суспільства, міжособистісних стосунків, і являє собою складний процес переходу учня від незнання до знання, від випадкових спостережень і розрізнених відомостей до системи знань.

Метою проектної діяльності є стимулювання пізнавальної активності, яка, у свою чергу, забезпечує інтелектуальний розвиток учня. У проектній діяльності під керівництвом учителя (чи з його консультацією) учень розкриває нові для себе знання і факти, здійснює відкриття, які мають суб'єкту значущість. Оволодіння новими знаннями відбувається в умовах активної розумової діяльності. Так, лише при роботі з джерелами інформації учень виконує операції аналізу, конкретизації, порівняння, систематизації, узагальнення.

Типи навчальних проектів визначаються змістом і видом домінуючої діяльності. При цьому, під змістом навчальних проектів у початковій школі ми розуміємо систему задач і способів їх вирішення під час вибору теми й завдань проекту, його планування та виконання, визначення можливостей реалізації кінцевого результату, оцінки діяльності учасників. Під домінуючою діяльністю – вид діяльності, що переважає в процесі розв'язання проблеми на етапі реалізації проекту.

Виділимо такі види проектів за ознакою домінуючої діяльності: прикладні (практично зорієнтовані), рольові (ігрові), інформаційні (ознайомлювально зорієнтовані), мистецькі (творчі), дослідницько-пошукові.

Тема 4. Новітні педагогічні технології в освітній діяльності на уроках мистецтва

План заняття

1. Значення застосування сучасних технологій на уроках мистецтва.
2. Мультимедійні технології у практиці музичної освіти.

Застосування сучасних технологій на мистецтва сприяє більш активному і свідомому засвоєнню учнями навчального матеріалу з музики. Навчаючі і контролюючі програми, програми-тести, програми-редактори

стимулюють інтерес молодших школярів до навчальної діяльності, сприяють формуванню логічного, творчого мислення, розвитку музичних здібностей учнів. Використання інформаційних технологій на уроках в початковій школі є одним з найсучасніших засобів розвитку особистості школяра, формування інформаційної культури.

Використання інформаційних технологій на уроках мистецтва створює умови для активного залучення учнів до творчої діяльності, пошукової роботи під час вивчення народної творчості, української музичної культури та творчості композиторів світу. Це сприяє розвитку пізнавальної активності школярів і надає можливість оформлювати результати їхньої роботи у вигляді різноманітних проєктів за визначеними темами. Впровадження мультимедійних технологій у практику мистецької освіти уможливорює поєднання дидактичних функцій комп'ютера з традиційними засобами навчання, збагачення і наповнення навчального процесу новими формами роботи, варіативне застосування ігрових форм навчання, створення інноваційних методик викладання музики в системі початкової освіти, а також сприяє більш ефективному засвоєнню музичних знань та їх реалізації в музично-творчій діяльності молодших школярів на етапі початкової музичної освіти.

Застосування інноваційних технологій у мистецькій освіті сприяє трансформації характеру взаємодії між учителем і учнем: педагог переходить до позиції співпраці, зосереджуючись не лише на оцінюванні результатів, а й на аналізі загального процесу діяльності дітей. Учень при цьому постає активним, творчим учасником освітнього процесу.

Тому під час уроків мистецтва вчитель має приділяти особливу увагу власній поведінці та творчій активності, які передбачають створення оптимальних умов для повної реалізації естетичних можливостей кожної дитини відповідно до її здібностей, психофізіологічних особливостей і індивідуальних уподобань. Важливо використовувати різноманітні методики, спрямовані на розвиток творчості та задоволення естетичних потреб учнів, надавати перевагу творчим методам, діалогічному спілкуванню, а також забезпечувати максимальну індивідуалізацію та диференціацію навчального процесу.

Змістовий модуль 2

«Інноваційна діяльність як складова професійної підготовки майбутнього

вчителя мистецтва»

Тема 5. Інтерактивні ігрові технології в освітній діяльності учнів.

План заняття

1. Актуальність використання інтерактивних ігрових технологій у сучасній освіті.

2. Поняття інтерактивних ігрових технологій. Види інтерактивних ігрових технологій.

3. Роль інтерактивних ігрових технологій у розвитку особистості учня

Проблема використання інтерактивних ігрових технологій у сучасному освітньому процесі. Зазначається, що інтерактивна гра є ефективним засобом активізації навчально-пізнавальної діяльності учнів, формування мотивації до навчання, розвитку комунікативних і творчих умінь.

Ігрові технології сприяють створенню ситуації успіху, забезпечують позитивний емоційний фон уроку, розвивають уміння співпрацювати в групі, аргументовано висловлювати думки, приймати рішення. Використання цифрових інтерактивних ресурсів (Kahoot, LearningApps, Classtime тощо) розширює можливості педагога, робить навчання більш динамічним і результативним.

Ігрові технології належать як до традиційних та і до інноваційних методів навчання молодших школярів. Цінність ігрового методу полягає в тому, що в ігровій діяльності освітня, розвиваюча й виховні функції діють у тісному взаємозв'язку. Гра як метод навчання організовує, розвиває учнів, розширює їхні пізнавальні можливості, виховує особистість дитини.

Визначення термінів «інтерактивні технології», «ігрові методи навчання». Мета та педагогічні можливості ігрового навчання. Рольові та ділові ігри. Квести, ігри-тренінги, дебати, брейн-ринги, освітні симуляції. Використання цифрових ігор та платформ (Kahoot, LearningApps, Classtime тощо). Педагогічні умови ефективного використання: 1) Добір змісту гри відповідно до вікових особливостей учнів. 2) Поєднання гри з навчальними цілями. 3) Активна позиція учителя як організатора спільної діяльності. 4) Роль інтерактивних ігрових технологій у розвитку особистості учня. 5) Формування комунікативних, творчих і соціальних компетентностей. 6) Розвиток критичного мислення, уміння співпрацювати, приймати рішення.

Інтерактивні ігрові технології виступають важливим інструментом розвитку особистості учня, сприяючи формуванню ключових компетентностей та забезпечуючи перехід від пасивного до активного навчання.

Для педагога гра є інструментом, який:

1. *Враховує вікові особливості:* гра підлаштовується під інтереси, рівень розвитку і потреби дітей.
2. *Розвиває ініціативу та творчість:* у процесі гри діти стають активними учасниками, а не пасивними слухачами.
3. *Формує самостійність:* ігрова діяльність вчить дітей приймати рішення, планувати свої дії, аналізувати результати.
4. *Створює атмосферу розкнутості:* гра сприяє зняттю напруги, допомагає дітям почуватися впевнено і комфортно.
5. *Сприяє всебічному розвитку:* гра інтегрує знання і навички з різних сфер, сприяючи розвитку гармонійної особистості.

Тема 6. Метод презентації – основа уроку мистецтва у ЗЗСО

План заняття

1. Поняття «наочність» як предмет наукового дослідження
2. Види презентації для використання на уроках мистецтва
3. Особливості використання методу презентації на сучасному уроці мистецтва

Теоретичне обґрунтування принципу наочності навчання вперше в педагогіці дав Ян Амос Коменський, знайшовши спосіб полегшити дитині вивчення книжного матеріалу. Я. А. Коменський називав наочність «золотим правилом» дидактики: «Нехай буде золотим правилом для тих, хто навчає: все, що тільки можна, надавати для сприймання чуттями: видиме – зором, чутне – слухом, запахи – нюхом, доступне смакові – смаком, доступне дотикові – дотиком. Якщо якісь предмети можна сприйняти одразу кількома чуттями, нехай вони зразу ж і відчуються кількома чуттями».

Педагогічна практика показала, що використання наочних посібників значно підвищує ефективність процесу навчання. Уроки, побудовані з використанням наочності, викликають живий інтерес у дітей.

Застосування наочності має на меті збагачення та розширення безпосереднього чуттєвого досвіду учнів, розвиток спостережливості, пізнання конкретних властивостей предметів під час практичної діяльності, створення умов для переходу до абстрактного мислення, опори для самостійного навчання і систематизації навчального матеріалу. Правильне застосування різних видів наочних посібників сприяє подоланню формалізму в знаннях школярів, формуванню наукових понять.

Наочність дає змогу якнайкраще поєднати конкретне з абстрактним, чуттєве з логічним у навчанні, допомагає розкривати зв'язок знань із життям, сприяє розвитку пізнавальних інтересів учнів, мобілізації їх уваги і активності. Проте не можна переоцінювати наочність, перетворюючи її на самоціль. Необхідно наголосити на потребі правильно розуміти її місце у навчанні.

Наочність, як засіб навчання, передбачає дію на зоровий аналізатор. Суть принципу наочності полягає у необхідності залучення різних органів чуття до процесу сприймання і аналізу навчальної інформації. Емпіричне розуміння ролі засобів наочності, що зводиться тільки до збагачення учнів необхідними уявленнями є спрощеним і однобічним.

Серед функцій наочності, які враховуються при організації навчання, виокремлюються такі:

- 1) наочність як джерело інформації;
- 2) наочність як засіб ілюстрації;
- 3) наочність як основа пізнання;
- 4) наочність як засіб постановки навчальних завдань і розв'язання проблемних ситуацій;

5) наочність як засіб подання узагальненого і систематизованого навчального матеріалу.

Сучасний урок музичного мистецтва вже неможливо уявити собі без відео презентації: наочність, створена за допомогою сучасних новітніх інформаційних технологій, дає змогу поєднати дидактичні функції комп'ютера з традиційними засобами навчання, збагатити і наповнити освітній процес новими формами роботи, застосувати ігрові форми навчання, створювати інноваційні методики викладання предмета, а також сприяє більш ефективному засвоєнню знань.

Сьогодні традиційні засоби навчання – телевізор і відеомагнітофон – поступилися місцем комп'ютерам, мультимедійним проекторам, інтерактивним дошкам і різноманітним гаджетам. Вони значно підвищують ефективність засвоєння навчального матеріалу та полегшують роботу педагога.

Найбільших результатів досягають під час використання мультимедійних навчальних презентацій, які поєднують текст, зображення, звук і відео, забезпечуючи наочність і логічну послідовність подання матеріалу. Такі презентації активізують зорове, слухове й комбіноване сприйняття, сприяючи кращому розумінню та запам'ятовуванню інформації.

Наочні та технічні засоби навчання допомагають розкривати зміст нових понять, закріплювати матеріал, здійснювати контроль знань і стимулюють самостійну пізнавальну діяльність учнів.

Тема 7. Моделювання інноваційної діяльності вчителя мистецтва

План заняття

1. Домінантні змістові лінії (музичне та візуальне мистецтво) у змісті інтегрованого курсу.
2. Моделі драматизації і театралізації.
3. Види інтеграції в художньо-педагогічних технологіях.

Актуальним питанням у опануванні школярами світу мистецтва є взаємодія домінантних змістових ліній – музичного та візуального мистецтва у змісті інтегрованого курсу, конкретні шляхи їх реалізації на уроках у школі. Існують певні тенденції, закономірності, які слушно пам'ятати. Так, при викладанні двох уроків у єдиному циклі першим уроком доцільно планувати музичне мистецтво, а не образотворче. Це пояснюється тим, візуальний ряд який розриває зміст певної спільної теми, завжди конкретніший за музичні образи. Аналогічні функції виконують засоби «музичного живопису», що доцільні для програмної симфонічної музики (добір кольорів відповідно до темброво-інструментальної палітри твору, реєстрових співставлень, динаміки).

Захоплюючим і пізнавально-творчим є моделі драматизації і театралізації, які збагачують арсенал інтегративних художньо-педагогічних технологій:

- інтонаційні або пантомімічні міні-діалоги за темою з використанням костюмів та іграшкових персонажів;
- музично-хореографічні сценки та пісні – ігри;
- постановка дитячої опери або епізоду з неї.

Технологічне забезпечення тематичної інтеграції, що втілює певну духовно-світоглядну ідею, досягається шляхом зіставлення і порівняння образів у різних видах мистецтва. Додатково варто емоційно підсилювати такі порівняння засобами мистецтва слова (вірші, прислів'я, загадки) та театралізація (діалоги з уявними або казковими героями, інсценізації тощо).

Тема 8. Готовність вчителя мистецтва до інноваційної професійної діяльності

План заняття

1. Процес підготовки вчителя до уроку.
2. Структура уроку із зазначенням послідовності етапів.
3. Зміст дидактичного матеріалу.
4. Інноваційні форми, методи, прийоми навчання мистецтва.
5. Система творчих завдань інтегрованого типу.

Сучасний учитель мистецтва має бути одночасно і викладачем, і вихователем, і організатором педагогічного процесу, а також консультантом для батьків. У процесі мистецького навчання учитель має сформувати у школяра прагнення бути неповторною особистістю в мистецтві, допомогти відшукати оригінальне, самобутнє розв'язання музично-творчих завдань, вільно реалізувати свої творчі можливості задля себе і оточення людини лише за наявності віри у самого себе. Етапи моделювання інноваційної діяльності: 1) Діагностико-аналітичний (виявлення проблем). 2) Проєктувальний (створення моделі інноваційної діяльності). 3) Реалізаційний (впровадження моделі). 4) Рефлексивно-аналітичний (оцінювання результатів).

Основні напрями інноваційної діяльності: Використання ІКТ і мультимедійних технологій; Компетентнісний, інтегративний і діяльнісний підходи; Авторські програми, проєктні технології, STEAM-освіта.

Процес підготовки вчителя до уроку є вирішальним для вироблення оптимального здійснення навчально-виховного процесу. У підготовці вчителя до уроку виокремлюють два етапи – попередній і безпосередній.

На першому етапі:

- вчитель вивчає літературу, навчальну програму (альтернативні програми), підручники й методичні посібники;
- узагальнює досвід колег, розробляє календарний тематичний план на рік.

На другому етапі:

- конкретизує планування і складає конспект кожного уроку, в якому уточнює його місце в загальній системі уроків з предмета;

➤ визначає тему, мету, завдання навчання, виховання і розвитку учнів, намічає структуру уроку із зазначенням послідовності етапів, зміст дидактичного матеріалу і методичне забезпечення – методи, прийоми, технології;

➤ обирає форми роботи учнів (індивідуальні, групові, фронтальні) і навчальне обладнання – наочні та технічні засоби.

У сучасній педагогіці знайшли науково-теоретичне обґрунтування і практичне застосування такі складові планування педагогічної діяльності, як проектування і моделювання. Проект (від латин. Projectus – кинутий уперед) – план, попередній задум, який має бути доведений до практичної реалізації. Він може бути у вигляді пакету матеріалів або моделі. Моделювання (від фр. Modeler – ліпити, формувати) – метод дослідження явищ і процесів, що ґрунтується на заміні конкретного об'єкта (оригіналу) іншим, подібним до нього (моделлю). Модель (від фр. Modele – міра, зразок) – це зменшене відтворення або умовний образ якогось об'єкта чи групи об'єктів, що виявляє подібність до оригіналу.

Моделювання передбачає дотримання трьох загальних принципів:

- відповідності моделі оригіналу (не довільна, а така, що відповідає освітнім реаліям);
- екстраполяції модельної інформації (можливості перенесення інформації з моделі на реальний педагогічний процес);
- верифікації модельної інформації (перевірки адекватності моделі в педагогічному досвіді).

Моделювання уроку є складовою проектування інтегративної художньо-педагогічної технології, що відображає важливу частину підготовчої діяльності вчителя до уроку мистецтва, а його модель служить орієнтиром для вчителя.

4. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма здобуття освіти				заочна форма здобуття освіти			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	п	с.р.		л	п	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Змістовий модуль 1 «Теоретичні основи інноваційної діяльності в теорії та практиці шкільної мистецької освіти»								

Тема 1. Інноваційні види діяльності – один із перспективних шляхів якісної мистецької освіти	9	2	2	5	11	0,5	0,5	10
Тема 2. Педагогічні умови реалізації інноваційних технологій в теорії практиці шкільної мистецької освіти	9	2	2	5	11	0,5	0,5	10
Тема 3. Готовність педагога до інноваційної діяльності	10	2	3	5	11,5	0,5	1	10
Тема 4. Новітні педагогічні технології в освітній діяльності на уроках мистецтва	9	2	2	5	11,5	0,5	1	10
Усього годин за Зм.м 1	37	8	9	20	45	2	3	40
Змістовий модуль 2 «Інноваційна діяльність як складова професійної підготовки майбутнього вчителя мистецтва!»								
Тема 5. І Інтерактивні ігрові технології в освітній діяльності учнів	11	2	3	6	11	0,5	0,5	10
Тема 6. Метод презентації – основа уроку мистецтва у ЗЗСО	15	2	3	10	11	0,5	0,5	10
Тема 7. Моделювання інноваційної діяльності вчителя мистецтва	14	2	2	10	11,5	0,5	1	10
Тема 8. Готовність вчителя мистецтва	13	2	1	10	11,5	0,5	1	10

до інноваційної професійної діяльності								
Усього годин за Зм.м. 2	53	8	9	36	45	2	3	40
Загальна кількість годин	90	16	18	56	90	4	6	80

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Проаналізувати сучасні сучасні інноваційні педагогічні технології вітчизняних науковців	3	1
2.	Проаналізувати сучасні сучасні інноваційні педагогічні технології зарубіжних науковців	3	1
3.	Підготувати дидактичні ігри для учнів 6-7 класів	3	1
4.	Підготувати дидактичні ігри для учнів 8-9 класів	3	1
5.	Підготувати презентацію для учнів 8-9 класів	3	1
6.	Підготувати презентацію для учнів 10-11 класів	3	1
	Разом годин	18	6

6. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин		Бали
		денна форма	заочна форма	
1.	Педагогічна інноватика в структурі наукового знання.	5	10	5
2.	Інноваційні концепції мистецького навчання	5	10	5
3.	Класифікація педагогічних нововведень.	5	10	5
4.	Технології розвивального навчання.	5	10	5
5.	Методичні засади формування особистісного потенціалу педагога	6	10	5

	інноватора.			
6.	Основні методичні підходи до проектування та моделювання уроків музичного мистецтва з використанням інноваційних технологій.	10	10	5
7.	Аналіз навчальної програми «Мистецтво» та підручників «Музичне мистецтво» для учнів 8-9 класів.	10	10	5
8.	Аналіз навчальної програми «Мистецтво» та підручників «Мистецтво» для учнів 10-11 класів.	10	10	5
	Разом годин	56	80	40

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: лекції, семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні*: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; виконання творчих завдань, створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо), опора на життєвий досвід студента, стимулювання обов'язку і відповідальності у навчанні.

III. Методи контролю і самоконтролю навчально-пізнавальної діяльності (усний, письмовий, тестовий, програмовий, самоконтроль і самооцінка у навчанні).

8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчально-методичні посібники, підручники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ контрольні завдання для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень здобувачів;
- ✓ засоби підсумкового контролю (друковані завдання для підсумкового контролю);

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

Усне опитування, письмове опитування, практична перевірка (наприклад, лабораторні роботи) та стандартизований контроль (тести).

Приклад для екзамену

Поточні завдання та самостійна робота									Екзамен	Сума
Зм.м.1				Зм.м.2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9		
5	5	5	5	5	5	5	5	5	50	100
50%									50%	100%

Примітка. Поточне тестування та самостійна робота вираховується сумарно в 100 балів, після чого визначається 50% від цієї суми в кількості балів (А). Екзаменаційна оцінка виставляється в 100 балів, але від цієї суми вираховується 50% від кількості балів (В). Кінцевий результат (С) дорівнює А+В.

Порядок переведення рейтингових показників відповіді у європейські оцінки ECTS

Оцінка у балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Роз'яснення
90-100	Відмінно	А	Відмінно (відмінна відповідь лише з незначною кількістю помилок).
82-89	Добре	В	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками).

75-81		C	Добре (в загальному вірна відповідь з певною кількістю суттєвих помилок).
67-74	Задовільно	D	Задовільно (непогана відповідь, але зі значною кількістю недоліків).
60-66		E	Достатньо (відповідь задовольняє мінімальні критерії)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у таблиці.

10. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Критерій оцінювання навчальних досягнень
«Відмінно»	A	За глибоке і повне опанування змісту навчального матеріалу, в якому студент легко орієнтується, володіє понятійним апаратом, за уміння пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає грамотний, логічний виклад відповіді (як в усній, так і в письмовій формі), якісне зовнішнє оформлення.
«Добре»	BC	За повне засвоєння навчального матеріалу, володіння понятійним апаратом, орієнтування у вивченому матеріалі, свідоме використання знань для вирішення практичних завдань, грамотний виклад відповіді, але у змісті і формі відповіді мали місце окремі неточності (похибки).
«Задовільно»	DE	За знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, при цьому виклад його не повний, непослідовний. Студент допускає

		неточності у визначенні понять та при використанні знань для вирішення практичних завдань, не вміє доказово обґрунтовувати свої судження.
«Незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX	Студент має розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань.
«Незадовільно» (з обов'язковим повторним вивченням курсу)	F	За повне незнання і нерозуміння навчального матеріалу або відмову від відповіді.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Андрущенко В. П., Дем'яненко Н. М. Феномен педагогічної інноватики в науково-теоретичному обґрунтуванні й освітній практиці (концептуальні засади, результати і перспективи магістерського Проекту «Інноваційні авторські освітньо-виховні системи»). Інноваційні авторські освітньо-виховні системи: досвід учителів України: науково-методичний посібник. Київ : НПУ імені М.П. Драгоманова. Київ, 2021. 31 с.
2. Братко М. В., Козир М. В. Педагогічна інноватика: навчально-методичний посібник / М.В. Братко, М.В. Козир. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 272 с.
3. Дем'янчук О. Н. Застосування медіа-технологій викладачами технічних дисциплін у професійній діяльності: навчальний посібник для студентів, магістрантів, аспірантів та педагогічних і науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів України. Луцьк: Ред.-вид. Відділ Луцького НТУ, 2016. 204 с.
4. Demianchuk O., Soliar L., Lehkun O., Shevtsova O, Posikira-Omelchuk N. S. EFFECTIVENESS OF AUTHENTIC PERFORMANCE METHODS FOR THE DEVELOPMENT OF MUSICAL INTERPRETATION IN MUSIC STUDENT. STUDIA UNIVERSITATIS BABES-BOLYAI MUSICA. Том 69. Випуск 2. С. 153-174. DOI 10.24193/subbmusica.2024.2.11.
5. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: підручник. Київ: Академвидав, 2012. 352 с.

6. Просіна О. В. Технології інтегрованого викладання предметів «Мистецтво» та «Художня культура» в загальноосвітній школі: навчально-методичний посібник. Луганськ: СПД Резніков В.С., 2007. 200 с.

Додаткова

1. Ванівська О., Преснер Р. Проектна технологія в системі компетентнісної освіти. Молодь і ринок. 2014. №1 (108). С. 62-65.
2. Волошина О. В. Педагогіка інновацій у вищій школі: навч.-метод. посібник. Вінниця, 2014. 161 с.
3. Дем'янчук О. Н. Комплексне використання мистецтв у процесі формування художньо-естетичних інтересів школярів із затримкою психічного розвитку. *Науковий вісник Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка. Серія: Педагогіка*. Кременець: ВЦ КОГПА ім. Тараса Шевченка, Вип. 11. 2019. 36-44 с
4. Дем'янчук О. Н., Томашівська, М. М. Реалізація компетентнісного підходу в системі професійної освіти педагога. *Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми сучасної освіти та науки в контексті євроінтеграційного поступу»*. Луцьк: Вежа-Друк, 2018. С. 20-23.
5. Жигірь В. І., Чернега О. А. Професійна педагогіка: навч.посіб./за ред. М.В. Вачевського. Київ: ТОВ «Кондор», 2012. 336 с.
6. Інноваційні технології навчання: навч.посіб./кол.авторів; відп. ред. Х .Ш. Бахтіярова. Київ: НТУ, 2017. 172 с.
7. Кондратова Л. Г. Формування проектного мислення школярів засобами мистецтва в процесі вивчення художньої культури. Запоріжжя: ОППО, 2010. 115 с.
8. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року. <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249613934>.
9. Уруський В. І. Формування готовності вчителів до інноваційної діяльності: метод. посіб. Тернопіль : ТОКІППО, 2005. 96 с.
10. Феномен інновацій: освіта, суспільство, культура: монографія / за ред. В.Г. Кременя. Київ : Педагогічна думка. 2008. 472 с.

Інтернет-ресурси:

1. <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/pochatkovashkola.html>
2. <http://nus.org.ua/wpcontent/uploads/2017/11/NUSHporadnyk-dlya-vchytelya.pdf>
3. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalniprogrami/navchalni-programi-dlyapochatkovoyi-shkoli>